

EDELÉNYI FÜZETEK 5.

KALÁSZ LÁSZLÓ

EDELÉNY

1993

KALÁSZ LÁSZLÓ

**Pályatársak Kalász Lászlóról
Bibliográfia**

**A költő
60. születésnapjára**

EDELÉNY

1993

EDELÉNYI FÜZETEK 5.

Kiadja az edelényi Városi Könyvtár

Szerkesztette:

Lukács László

Lektorálta:

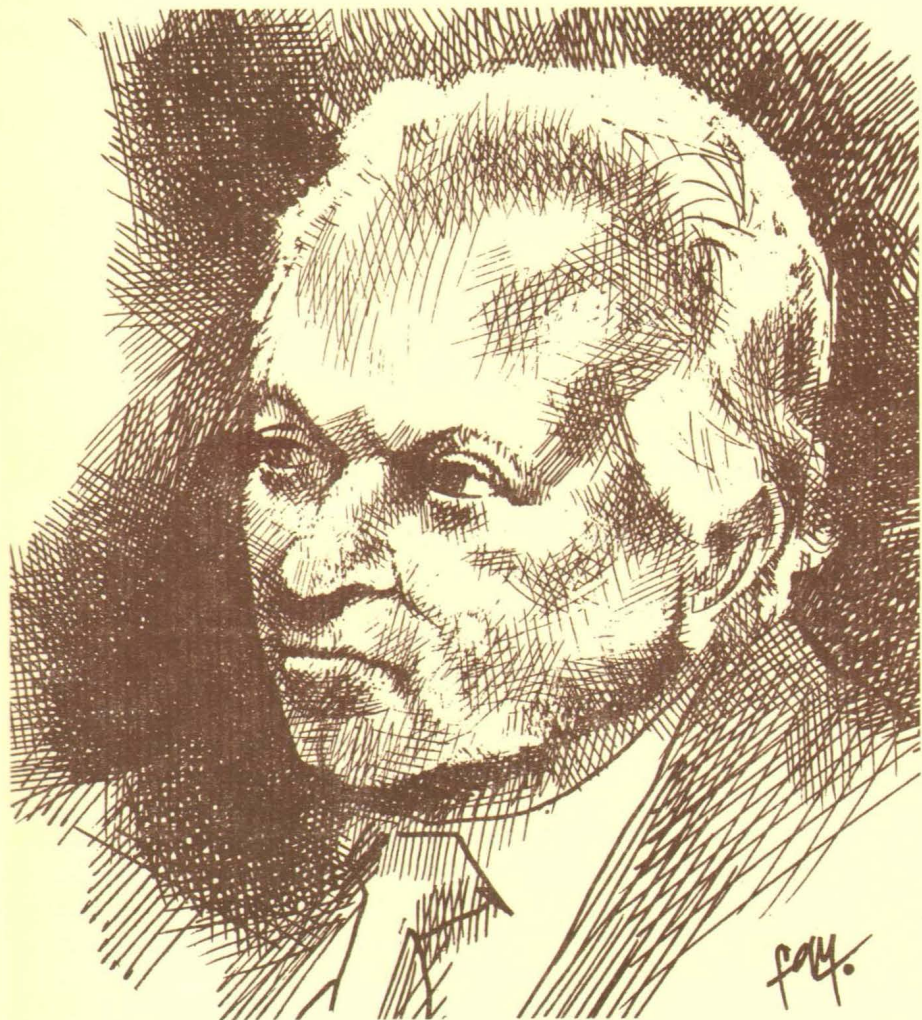
M. Takács Lajos

Technikai munkatársak: Tóth Bertalanné
Slezsák Zsolt

Bibliográfia

Az anyaggyűjtést végezte: Kéthely Anna
Lukács László

Az anyaggyűjtés lezárva: 1992. december 31.

KALÁSZ LÁSZLÓ

Feledy Gyula, 1993.

Kalász Lászlónak

Testvér, ezen a jeles napon valami igen okosat illenék mondani Rólad. Ne haragudj - s a kegyes olvasó úgyszintén megbocsásson -, ha mégsem teszem. Öt főnyire apadt hetünk közül mi ketten ismerjük egymást legrégebb óta - bizony: ide s tova már negyven éve -, s a hátunk mögött hagyott idővel szembesülve nem tudok elég okos képet ölteni. Csak tündőm tanácstalanul: mi az, hogy hatvan esztendő lettél? Hogyan történhetett? Hisz még csak az imént voltunk tengő-lengő húszévesek, amidőn három napod ha vers híján múlt el, már a végső kiapadást panaszoltad. Közben történt egy s más az országban is, velünk is, villanásszerűen megházasodtunk, gyerekeink születtek, majd hipp-hopp fölcseperedvén maguk is házasulandó korbá kerültek. Így vált a fejjünk felett elhúzó idő mérhetővé, szemlélhetővé. Meg persze a rajtunk ejtett rovasok által, hisz mitagadás: némely tekintetben megfogyatkoztunk, egyben-másban viszont gyarapodásnak indultunk. Továbbá: több lett azóta a külsődleges szabadság, még nagyobb a tülekedés, a lárma. Gondjaink azóta sem csillapodtak.

Verseid csodáját fogalmilag megmagyarázni aligha tudnám. Vajon összerakható-é újból a szirmokra, porzókra, bibére szétszedett virág? Ám azt biztosan tudom, hogy már kezdetben is kész költőként szólaltál meg, mitha csak fennhangon folytatnád azt, amit időtlen idők óta némán forgattál-formálgattál magadban. Nem sokan vették ezt észre akkoriban, ám ezen kár megütközni: aki bölcsesség híján csak okoskodni tud, bajosan nyugszik bele, hogy a költő még a grammatikát is jobban érti - a vers

egyéb magaslatairól nem is szólva. Bizony, Sír, a négykézláb porban taposó elme ritkán hajlandó a nyakát ficamítván fönnebb tekinteni. Emlékszem: hajdan, még Debrecenben az egyik helybéli fűzfánfűtyülő idétlenül kiröhögte kalevalai hattyúszárnyakon verdeső versedet. Szemléto mást elszontyolodtál. Távoztunkkor apánk-korú költő-barátunk biztaltott vigasztalva e szavakal: „Ne búsulj, belőled úgyls nagy költő lesz.” Vajon melléfogott-é Kiss Tamás bátyánk ? Legfőljebb annyiban, hogy Te már akkor az voltál. Ne feledjük: azidőtájt írtad - egyebek közt - az Ökröket.

Hűséged, tiszta őszinteséged s a lelkedben lakó belső szabadság máiglan megőrizte egykori lényedet, lényegedet. Nem omoltál, nem romoltál, csak fényesedtél, mint a Jósva, a Bódva, a Rakaca medrének kövei. S amiképpen az ő vizük tengerből jön s tengerig hatol, akként a Te szavad is, mert szívből jön: szívig hatol.

Áldassék szülőfölded: ábeli rengeteged, ahová visszatértél, ahonnét szívedben soha el nem szakadtál. Tartson meg az Isten szeretteddel együtt egészségben.

Kecskeméten, 1993 Tél havában

Buda Ferenc

RAFFAI SAROLTA

Szalonna-falván

(Kalász Lászlóéknak)

A végeken, a végeken
a fényvesztett kúriában,
varázsát vedlő kúriában
roskaszott le a félelem:
a végeken.

Antóniák, Lászlók, néhányan
fulladoztunk már némaságban,
lakkos mosolytól ékesen
és mindig kint a végeken -
a végeken, a végeken.

Laci dalolgat. Papagájok,
csak bele ne kiáltanátok!
Szürke a föld, ha por, ha sár van -
egy percnyi csönd tisztelgés lenne
magányuk előtt a magányban.

A zaj még úgy szűnne csak, ha
ég a földdel együtt hasadna
ketté - látványos rianásban.
De mi nem hiszünk a csodákban.
Mi aztán soha. Ugye, testvér?
Függébb lábak dobolnak ritmust,
iramlóbbak is a mienknél.

Sunyin vetkőzött, alattomban,
s úgy állt élém, mezítelen
cifrája-fosztott életem,
megbocsássa tok, mint a másik,
az ott, a régi kúriában:
a végeken, a végeken.

Napjaink 1973. 11.sz. 5.p.

FECSCKE CSABA

Túl az Óperencián

(Kalász Lászlónak)

Perkupán, vén Perkupán
a világ gond-jusst adott

Közel vala Szalonna:
érő rozsod hajlik ott

Pipacstüzes rőzsenyár,
zörög kukoricaszár

Bővetés, dús aratás,
kicsépelve a kalász -

Végtelen rét mély hava,
lélekfürdető fehér

E vidéknek jó bora
vagy te, s szétfoszló kenyér

Szalonnán, ott Szalonnán,
túl az Óperencián
te világítsz lobos láng !

Oda mélyült gyökered,
oda pirosult szíved,
leveledzik éneked,
ott lombosul életed

Törzsed szél ne dűtse ki,
gallyad fagy ne messe le,
ki hitedbe öltözik
többé ne vethesse le !

Észak-Magyarország 1975. máj.11. 6.p.

„SZÍVVEL ÉS ÉSSZEL”

KALÁSZ LÁSZLÓ KÖLTÉSZETÉRŐL

I.

Tisztább világban
emberként egészen
hol föld se reng és ég se háborog
élhetni bátran tehetni merészen
- mostanában csak erre gondolok

(*Kalász László*)

Kalász László a hatvanas évek elején új eszményekkel és értékrenddel jelentkező, HETEK néven ismert költőcsoport szeniorja. Váci Mihály segítette felrepülésüket rajban az Új Írásban, ahol Farkas László be is mutatta őket. Együvértartozásuk erősödött a Napjainkban, ahol Kabdebó Lóránt — a költőcsoport névadója — szólt róluk értő tanulmányban. Az évtized közepére kialakult, kötethez jutott, döntően az eredet és világnézet alapján verbuválódó együttes tagjai: Ágh István, Bella István, Buda Ferenc, Kalász László, Raffai Sarolta, Ratkó József és Serfőző Simon. Az elnevezés, bár közhasználatú, mégsem vált irodalomtörténeti fogalommá.

Összeköti őket a "sorsköltészet" vállalása, a költői szó társadalmi küldetésének hitvallása a változó körülmények között is. Élettörténetük a legfőbb költői és szépírói forrásuk. Rokon ismervük az etikai és közéleti felelősségérzet, főképpen József Attila és Nagy László szellemében. A közösségi élményeket is kidaloló, társadalmi kötöttségű líraeszményt reprezentálják. A nagyhagyományú realista líratörténeti irányzatnak egyéni értelmezést adtak. Nemzedéki közérzetük, élményeik, valóság-szemléletük tanulságai szorosan kötődnek társadalmi léthelyzetükhöz. (Ágh István „a kétely nemzedékének” nevezi őket.) Szigorú és magas eszmékkel és normákkal vállalják a közösségi tudatot alakító költészetet. Összetartozásukat egy kései, a Zimonyi Zoltán szerkesztette versantológiában is vállalták: **AZ ÉNEK MEGMARAD** (1985).

Nagy szerepet kapott a személyes barátság a virtuális összetartozásban, bár nyitottságuk és elkötelezettségük okán többfelé tartanak kapcsolatot az élő magyar költészettel. Kirajzolódtak költészetük eltérő tartalmai és elütő értékminőségei. A költői hagyományok más és más ágához kötődnek, valóság szemléletük és esztétikai látásmódjuk, költői törekvésük alapelvei is eltérőek. Költészeteszményük és életútjuk is másképpen alakult... Közülük karakteres egyéniségével, a dalköltészet újító, értéktermő művelésével emelkedik ki a kortárs magyar líra Bódvavölgyi jeles képviselője: **Kalász László**.

II.

Kalász László első versei 1953-ban, Debrecenben, az Alföld elődjében, az Épitünkben jelentek meg. Eddig nyolc kötete látott napvilágot.

1970-ben elnyerte Borsod-Abaúj-Zemplén megye irodalmi díját. 1973-ban, Győrben Nagy Lászlóval együtt vehette át a Radnóti-díjat. 1975-ben munkásságát József Attila-díjjal jutalmazták. 1981-ben portréfilmet sugárzott róla a Magyar Televízió. Versművészetéről egyre nagyobb elismeréssel szólnak és írnak. Osztatlan szeretet nyilvánul meg iránta.

Születésének 50. jubileumán Fodor András költő, a Magyar Írók Szövetségének alelnöke köszöntötte a miskolci Kalász-estén. Szülőfalujában, Perkupán pedig felejthetetlen esten viszonzta a költő ragaszkodó szeretetét a falu és az edelényi járás irodalomszerető népe. Ezt a tájat ő rajzolta rá a magyar költészet térképére. Elhivatott ember. Puritán emberiség, szívós meggyőződés köti a szülőtájához, a pedagógus költő választott létformájához.

Iskoláit Perkupán, Miskolcon, majd Mezőkövesden végezte. Debrecenben bölcsészhallgató volt az egyetemen, de onnét kimaradt, végül tanítói diplomát szerzett Sárospatakon. Húsz éves, amikor első versei megjelennek, de önálló verskötethez csak 34 éves korában jut.

Kétszer is lekéste az indulást: először a "fényes szelők" tehetségeket felröpítő időszakát, aztán a másodszeri nyitás lehetőségét is. Évjárat szerinti nemzedéktársai már 1955 és -58 között elkezdtek költői pályájukat. Csak a "meghosszabbított ifjúság" delelőjén jutott kötethez:

„Sose álltam jól a sorban /jelentkeztem s mindig késve/ s csak maradék semmiségre /.../ régtől szétrágják előlem / ami miatt teremtődtem” - írja panasszal árnyalt ön jellemzésében.

Szülőföldje, a „kies Bódva-völgy” két falut is adott költőjének. A tornai Perkupát valóságos szülőfaluként, és a tőle kőhajításnyira lévő Szalonnát életének választott színtereként. Omló tarisznyavárak, várromok, kolostorfalak legendatermő földje, kemény természeti emberek világa nevelte költővé. (A régmúltban a közeli Szendrő vára a Felvidék legerősebb helyőrségével biztosította a védelmet, Diósgyőr volt a közigazgatás székhelye, Miskolc pedig azóta is a gazdasági élet központja.) A palócság sajátos színei is megtalálhatók ezen a mondatermő tájon. Ő nem a városba költözött nosztalgiájával, hanem a helybenmaradók helytállásával szereti faluját. Pedagógus költőként régtől tudja: nevelni annyit tesz, mint emberré tenni. Szalonnán maradt, pedig őt is vonzották a „Jeszenyin-kék távolok”.

Barátai, Kiss Ferenc, Székelyhidi Ágoston, Juhász Béla, Bata Imre és Béládi Miklós sokat segítettek abban, hogy végre elsőkötetes lehetett, hogy valóra válhatott a „megvárlok megújulás” reménye.

Friss hangú, önfeledt énekest mutat első verskötetete, a **Szánj meg idő** (1967). A 72 verset tartalmazó kötetben érezhető kedvvel tanulja, formálja a költői nyelvet, alakítja lírai hangját. Mesterek helyett a népköltészetre hivatkozik. Példaképe a népdal, nagyon szereti a Kalevalát. Célja, hogy érzéseit, gondolatait kopáran egyszerű, szinte eszköztelen formában fejezze ki.

A dalszerűség, a letisztult képalkotás, az érzés spontán kifejezése adja az **Anyámnak kontya van** sugárzó szépségét. A kedvesében anyját kereső férfi ősi vágyairól szól:

Anyámnak kontya van kerek,
...Csak akkor leszek kedvesed,
Ha kerek kontyod lesz neked;
ha mint anyám: első ja jomra
gyógyírt találsz minden ba jomra.

A Bódva folyó és a Rakaca-tó partjáról küldi verses üzeneteit. Aggodalmai itt testvériesülnek reményekkel. Hegyek, kőfejtők köves világa

ez. A kő hozzátartozik a tájhoz, az élethez. Első verseskötetének címlapján stilizált kő látható. Költészetében ez az azonosulás rejtettebb formáiban mindvégig megmarad: "A kő gyerekkori emlékem, amely életem végéig elkísér. Kő volt első játékszerem, fegyverem is, ha kellett. Nyomát Perkupán őrzi néhány betört ablak szomorú emléke. Apai örökség a kő, amint vonzódásom is az utakhoz, kövekhez. Apám útkaparó volt, 94 év nyomja a vállát, tőle örököltem Műemlékeimet, a köveket":

Apám hányta harmincöt évig:
nem érezte, hogy háta pattan:
hajolt, ha jolt, s mikor felállott
volna, harmincöt év múlva,
vette észbe: nincs egyenesbe
valami mindig földbe húzza.
/.../ Kövek, kövek, hű társaim, lám
hozzátok mégis hű maradtam:
kövel játszom.

Bár lennék én is
kő tettekben, szikla szavakban.

Második kötete, a négy ciklusból álló **Parttól partig** 1970-ben lát napvilágot. A költői beérkezés könyve. A fegyelmezett, szigorúan komponált versek gyűjteményét a természeti-népi érzékenységen túl a súlyos indulat, vibráló lélekállapot, groteszkbe forduló rezignáció is jellemzi. Mélyült versszerkesztő tudatossága és pszichológiai érzékenysége. Önszemlélete, a reális helyzetértékelés igénye új kérdéseket vet fel. Az egyéni és közösségi „megváltás” gondjára fokozottan koncentrálnak, felelős költői hangja felerősödik. A falun élés valós problémái foglalkoztatják. Lélekben szeretne szabadulni a környezet béklyóitól. A veszély változatlanul a leselkedő, elnyeléssel fenyegető provincializmus: „egyeladálú lehetőségek kötnek, / s kimért időnk és dolgaink”.

Építhető-e szellemi kilátó, költői világegyetem egy szalonnai pedagógus-lakásban, és a körötte lévő veteményeskertben? Avagy összeroppan a költői öntudat, mint talp alatt a dióhéj? A válasz eddigi életművében keresendő. Számára a versírás életszükséglet, az elkallódás félelmét legyőző intellektuális élmény.

A falusi emberek világa változatlan ihletforrás. Vágyát lefogja a valóság: „Úszni nincs hová, parttól partig nincs iram”. Harcol a „meggémberedett szederjes világ” közönye ellen. Tudatosul élethelyzete. Humorában, groteszkjeiben mélyül a gondolati elem. Áttételesebbé válik az önkifejezés. Megjelenik a rejtőzködés, a szereptudat. Nő a drámai feszültség, keményednek a szavak. Köntöseit váltja a személyes indulat, a keserűség. Gazdagodott versművészete, kialakultak formai jellegzetességei. Az elszaporodó groteszk meg-megtöri a szinte bukolikus természeti harmóniát. Feloldja diszharmoniajával a hangulat, a derű egyöntetűségét. Növekvő művészi hitellel fejezi ki a borsodi, abaúji dombok és lankák embereinek világát, életérzését. Egyetlen dalfüzérnek szánja egész költészetét.

A második kötet legszebb darabja a kozmikus lét igézetében fogant **Végtelen rét havában**: „No beste kölyke / lóringáló láss dologhoz / önnönfényű mást világíts / aranymarkú másnak is szórj / mókuskedvű bút nevetess / Fennlovagló szállj apádhoz / napjaidból láss jövőnkbe”. A Kalevala ritmusát szólaltató versben az apa intelme fiához, a „lásd bajunkat renyhe kölyke” — megfogán. A költő szava: „Vágyam el nem hagyhat / azt fogom csülökre”, „emberek sorsán vajúdtam...”

Az élőbeszéd közvetlen, őszinte vallomásával szól gondról és szerelemről, fájdaleméről és örömeiről. **Már korán** kezdetű versében kozmikus szférában „ég és föld közös szertartása bontakozik ki” (Kiss Ferenc) a megszemélyesítés leleményéből.

Számvetést végez: „életed rég felrobbant”. A tényszerű helyzet tudatból nosztalgikus vágyak és vagdalkozó indulatok fakadnak. A lélek menekül a reménytelenségből, számbaveszi a mentőerőket. A természet, a gyermekkor, a szerelem résnyi lehetőségein át akar magaslatra jutni, kiemelkedni. A természet is csalóka, a múltat megszépítő, a fájdalemokat, a szegénységet örömmel látó gyerekkor is hazugság. A szerelem a legtöbbet ígérő menedék: a redukált életben rejtező teljességvágy, szabadító élmény, ha nem is végső megoldás. Eljut a „nem lennék ha / nem szeretnék” vallomásig.

De hiába jönnek le az őzek széles csapáson, és fekszenek szívéhez a hegyek — „itt a dombok is hegyek” —, az értő szellemi társakat nem pótolhatják. Végső konkluziója: „Bolondnak kéne lenni / kosként nekimeni / az iszonyat falának /.../, mert csak a bolond bátor / mert csak a bátor

segíthet.” Létérzékelését példázza: „Szarvuk hegyével / az eget / öklelik / — üvege reped / törik— /.../ nem félelem / nem is csodálat / hökkent vizsgál: / sok e vadállat / s értetlenség / hadakoznom / se szóval / mert lebögnék folyton / se tettel: / megbénítnak tekintetükkel.”

III.

Nemcsak a jövőhívás, hanem a mélyülő társadalmi felelősségtudat verseskönyve is az áradó líraiságú, sokszínű **Hol vagy jövőendő?** (1973). Verseiben tovább árnyalja költői önarcképét. Sötétülő színekkel adja tudtul, milyen az élet az utak holtágán, az emberi sorsok peremén. Az illúzióvesztés fokozatait járja be. A szemhatárt befogó hegyek és dombok közt: „A Cserehát magaslatain — alacsonyan élek” — jellemzi léthelyzetét. A szelíd nosztalgiát már a második kötetben elnyomta a fortyogó indulat és dac. A harmadikban megsokasodnak a csüggedés jelei: a kételemek. Jelen van az önvád, az elszalasztott pillanatok fájdalma. A küldetéstudat módosul, az utak a távolba vesznek: „álmaim / most már nagy ívben elkerülnek” (**Kelek**). Baljós sejtelmek környékezik, úgy érzi: „elhörgött minden induiat / az útra fák / lökik keresztbe / megfáradt árnyékukat” (**Az ott**). A Tejútra is „árnyékot dütenek nagy égi fák”. A csüggedés bizonyossága: az **Elcsatangolt paripáinkat** című vers.

„Istenes” verseiben a csodálkozó kíváncsiság, a képzelet legendásító ereje mellett a dac és az áhítatra intő szólam egyaránt megtalálható. **Kalász** úgy lát, mint a kemény hegyi emberek: eredendően anyagnyelvű és realista, amikor a természetet szemléli, de hinni kezd, ha az életről van szó. Évszázados hitélmény újszerű, tömör kifejezése az **Uram** című vers.

A szépen megfogalmazott műveket egyre mélyebb, töprengő gondolatok telítik. Nem ritka a szürrealisztikus gondolati és képi merészség sem. A népi szürrealizmus varázslatos színeit villantja a **Tavaszi megköltözlek**. Képalakítása pontosságra tör, de jelentéstágító asszociációi szűkebbek, a gondolati elem néha ösztövérebb a képi megformálásnál. **Ma** kacsul őrzi az egyszerűség, a szikár tárgyilagosság elvét. Kritikai bátorsága újult erővel támad: „Megültük / torát is a múltnak / de a jövő még nincs velünk” (**Megültük**). A kő-motívum, az önvédelmi harc eszköze helyett a reménykedés végeredményét mind gyakrabban a **hamu** érzékelteti.

Eredeti képek, súlyos indulatok, groteszkbe forduló rezignáció, félelmet, szorongást legyűrő büszke öntudat ambivalenciája gomolyog metsző kritikai éllel: „Lecsusszan minden / tetőkről a hó / havon a szán / ...és temérdek megalkuvásról / a takaró / s pucér fenekét / menti az önérdék” (**Lecsusszan minden**).

A verseskönyv Kalász számára a jövő hitének szabálykönyve, amelyben a jövő hívására felel. Az otthonosságért perel a világ növekvő ott-hontalanságában. Falunyi világ ihletésében alkot. **A Simogat a szélben** úgy látja, hogy a táj fölött csüngő „hold elszegődött / egy fának gyümölcse lett”. Varázslata: költői képessége, az ismertnek is új hangzást, új ritmust, újszerű megjelenítést tud adni poétikus képeinek segítségével.

Az ön- és valóságélemzés szükségszerűen jut a társadalmi gondokhoz, ellentmondásokhoz. Erős a felelősségtudat, de nő a türelmetlenség is. Drámaiság feszül a kötet jellegadó verseiben. Reményhitében felsejlik egy emberarcú, szebb világ kontúrja. Valóságvállalása bátorít, de a harmónia csak látszólagos: „Mikor elillan / a zápor / fekszik a rét és tündököl”. Illúzióoszlató a folytatás: „rálép a behemót ökör / virág döglök ronda szagától / ...falja a sok medáliát / éjszakája torkába böffen / álmod hitet tövig kirág / csak ganéja lapul köröttem” (**Amikor elillan**).

Gazdagon hangszerelt verse a Kertész Lászlónak, a tragikus véletlen áldozatának emléket állító **Az utazás**, amely az itt maradt társak élet-hitét, valóságvállalását is tudatosítja. Politikumot hordozó verseiben fel-feltűnik a szentenciaszerűség, de ez rendszerint nem gyűjtja fel a képfantáziát. Profán, távoli terrén marad számára a **homo politicus** élményköre a többszöri kísérlet ellenére is.

A Hol vagy jövőd? fontos, világképet összegező kötet. Benne költői képességeinek és lehetőségeinek a magaslatát közelíti. Figyelmeztetése kérdő jellegű: Világunkban csak „az iramlá. marad meg / elfeledjük szeretteinket is / érzéseinket szétdobáljuk / s vágatunk / csupán a létért / hol vagy jövőd?”.

A beérkezett, József Attila-díjjal kitüntetett költőt hívták sokfelé. Beköltözhetett volna Miskolcra, mehetett volna a fővárosba. Szalonnán maradásáról így vallott: „Falun élni vállalás, nem száműzetés, nem önfeladás. Ellentmondásos vidék ez, az is volt mindig. Néhol szemet gyönyörködtető, de mindenütt embert próbáló. Engem a szülőföld szeretetével vesz körül. Körülölel, belőle táplálkozom.”

Mégis határolt ez a léthelyzet, és nemcsak geográfiai értelemben: „A hegyek ölelését néha szorításnak érzem. Vágyaim mércéjét mégis bennük találom. Indulataim, verseim is innen fakadnak. Ebből a kőbordás életből, s nőnek szívós boróka-gondokká. Tudom, van börtöne a szeretetnek, és kínja is.

Számomra erősebbek voltak itt a megtartó erők a távolok vonzásánál. Versbe írom ezt a viaskodást, környezetemmel és önmagammal.” De lehet-e itt más a jelszó, mint a „Felemelni e tájat, ahol szívünk s nem a munka nehéz.”

Küzd az „élesfogú magány” ellen, hogy ne váljon béklyózó fájdalom-má. A „tűzközeliség” előnyeit nem élvezhette. Neki elismerést csak a teljesítmény, a költői érték szerzett. Hűségében tovább él dr. Kádas Miklós példája, aki felismerve tehetségét, őt is tanulni küldte. Ez a Nagytiszteletű Úr „ismerte és szerette népét, bízott tehetséges fiaiban és hitt a jövőben, ennek a kis magyar népnek a jövőjében.”

Kalász László költészetében az abaúji dombok havas sörényére csillag tapad, az ügető szelek fényekével szántanak hóbarázdát, reggelenként hosszú ködök gomolyognak... Az iskolában Petőfi, Arany, Ady, Móricz és József Attila képei alatt nevelte tanítványait. Naponta ismétlődött újjászületése a gyermekarcok tükrében. A hazát visszavarázsolt csodaszarvasnak látta, amelynek évezredes szaruágain égbe szökött a jelen. Gallyain fészkeink-palotáink rügyeznek, repül a tavaszban, csapdák-önvermeken át a jövőbe igaz gyermekeivel...

Torna szolgál természeti szépségekkel — Aggtelek, Jósvalfő, Szögliget —, de valójában ellentmondásos vidék. Sóhaj fakaszt a felismerés: „micsoda világ burjánzik e szerelmes tájban”. Felesel a lemondás és a közösségi remény: „e szerelmes szülőföld elveszejt már engem” - és a hűség reményelve: „de ez a szél / de ez a domb / meg ez az ér / megmarad”. A táj, természet és termékeny lírai csönd élménye a „némaságomba is: ének” ihlető erejét adja.

A Rakaca-tó helyén rét volt, ahol egykor ifjú tanáremberként csatangolt kedvére: a „végtelen rét havában / megfürödtem lelkem mélyéig”. De nemcsak az idill képeit mutatja a táj, a természet: „talpam alatt fűvek is / törként meredeznek / még az útilapuk is / bárdkává élesednek”. A nagyvilág félelmeit is belevetíti a természetbe: ahol „fák alatt nyüszít a haraszt / almabombák verik a dombot”, ahol „bombázó-golyák ellen nő-

nek / friss radarként a margaréták”. A pusztulás veszélye kivetül a látomásban: „az égen hol madarak szállnak / szárnyából hullok / tétova / pelyheként / egy meghalt madárnak”.

A múltidézés szembesülés: a tapasztalataival való elszámolás gesztusa az emlékidézés. A szembesülés erkölcsével elemzi a múlt életsűrűségét, amelyből a jelen eseménysora kinőtt, amely a sorsalakulást meghatározza: „...az alakuló falu arcát próbálgatom felmutatni írásaimban. Perkupáét, ahol olyan silány a föld, hogy a kétágú kapa visszaütődött az ég keményjétől, ha kapáltunk. Szikrázott a talaj. Csak néztük, hogy van-e segítő Isten.”

IV.

Karcsúságával tüntető negyedik kötetét, a **Ne dűts ki szél** címűt (1975), a záróvers, a Kalász-líra egyik csúcspontját jelentő **Szűnt vallok a szelekkel** magasából kell értelmezni és értékelni. A reményteljes, himnikus szépségű költemény a jövő- és a mindenségkutatás szimbóluma. A költő édesanyja tavaszvárón a tojásokat „röngenezi a nappal / röntgenezi öreg szemével / a törékeny mindenséget / a törékeny mindenség érfutásait”.

A kötetszerkesztés vertikális dimenzióban érvényesül és az ellentételezésben teljesedik ki. A ciklusok tematikai rendezőelv alapján követik egymást. A groteszkbe forduló önirónikus szemlélet már a nyitánytól, a mottóverstől érződik: „**Fejemet / már / nem / oroszlántorokba / dugom / homokba / fenekem / az égnek / félek.**”

Az idő, a **part**, a **jövendő** és a **szél** köteteiben szimbolikusan jelzi Kalász lírájának alaptémáit. Egy-egy főmotívum köré szerveződik a lírai gondolat. A kötetcímmel is sugallt, viharok is ellenálló fa önjellemzően szimbólumértékű. Kérlelés a kötetcím: **Ne dűts ki szél**, amely az erősödő halálgondolat folytonosságáról is tanúskodik. A kérés fő tartalma: „ne nyugalmam keressen” és „ne lőj le megszokás”.

A világ és a költő is változott: „vedlett őz sétál hajamban”. Védi magát a „fásultság és pusztulás ellen / hogy megmaradjak aki voltam / hogy az legyek ami szeretnék”. Küzd a személyiség megőrzéséért: „Vagy ízek-re aprulni / vagy kigyózni a semmit”. Hitével felel a székszezés, a kiábrándultság.

A költői önmegvalósítás csapdáival szemben vállalja a korlátok fölé emelő erőfeszítést. Didergővé vált a félelem, távolodott az eszményi cél, de őrzi jövőhitét. Szembenéz önmagával és a világgal. Vonzzák a csillagok, lehúzza a falusi sár: „lépnék / égbe akadok el / lépnék / földben megragadok”. Szikkasztó a vidéki értelmiség sorsa. Hűsége mégis a választott-vállalt közösség megtartó erejét példázza: „a hitért magáért / tudni is megtanultam / tenni is / mintha tudnám” — vallja a kétely jogára is utalva. Pokolraszállása újabb bugyorhoz érkezett. Végkonklúziója: „sosem éltem boldogan / örömtelen a számvetés”.

Költészetének zárt élményvilága tágult, mélyült a valóságfaggató igény. A harmónia reménye a személyes világból a jövőbe húzódott vissza. A természet harmóniája helyett a diszharmonia válik gyakorivá. Orgonán zeng fel a szél -motívum. A széllel száguldás, nyargalás Balassi-sugallatában az eltévedés, úttévesztés veszélyét is tudatosítja: „kopjakkal s szép kedvekkel / hiába lelnénk társra / fölöttünk felhő immár: / kapzsi madarak lelke / szemünk-hitünket vágják / s vaktában nyargalódzunk” (Távol a sík mezőn).

Nem a költői küldetés céljában, hanem értelmében, esélyében bizonytalanodott el: „hát hol vannak azok a híres / megtartó erők ős-hatalmak / hát hol vannak azok a híres / varázslatok vén mágiák?” Nem személyisége, hanem természete költői. A játék, a derű, a gyermeki látásmód igényét és varázslatos képességét őrzi, de egyre ritkábban él vele. A mikrovilágból kiröví költői kép magas nézőpontig emelkedik, de a lehúzó táj fölött csak néha lesz úrrá az életkedv. A valóság komorsága a derű feladására készíti. De eleven benne a versetermő lírai erő, a vallomáosság. Nem a tematikai sokszínűség, hanem a lírai értékteremtés, a képi érzékenység és eredetiség a kötet fő érdeme.

A **Mintha rögtön meghalnék** (1983) meggyőzően bizonyítja: változatlanul megtartó erő számára a családi kötelék. A szülői szeretetet fiúi szeretettel, a hitvesi gondvállaló hűséget férfiúi szerelemmel viszonzza. Szüleit verses ikonosztázban örökíti meg. Ők segítették, míg egy útkaparró és egy paraszttasszony fiából pedagógus költővé vált:

Engem talán csak álmaim szeretnek
anyám apám is társai ezeknek
s ha útjaimon olykor elbukom
ők riogatnak tovább az úton
esett sorsukkal védelmemre kelnek...

Ez a meghitt, bensőséges hang folytatódik a későbbi apa-versekben, a verses anyaképekben.

Az életét mederben tartó, a szülőföldön otthont teremtő felesége gondja fűteni, melegen tartani a benti világot, hogy fűtse a **kinti világot** a létszerelem: „csillaggá váltott alakod / melegíti a Mindenséget” (Nézlek).

Feleségét így köszönti születésnapján:

Amikor
színt vált a levél:
színekké változik a szél
...gondokkal traktál október
...s köszöntelek oktató szóval
születésnapod reggelén
(Amikor)

A családi körkép a három gyerekkel együtt teljes: „Ülj asszonyom az ölembe ...három gyerek hozz poharat (...) három gyerek szaladozzál”: bort, keserű sört és körülgyöngyöződő álmat hozzá!

Az elmúlás, az idő-probléma mély átéléséből, tiszta fiúi szeretetből fakad a **Nem tudsz** kezdetű vers, amely a nagy tradíciójú magyar líra apa- és anyaképeinek maradandó darabja:

NEM TUDSZ
te rajtunk segíteni
fiam!

/.../

pedig de szeretnéd
de szeretnél lenni
halállal vívó táltos
s talán miattunk életünkért
lettél versektől átkos

/.../

Nem kell már rajtunk segíteni fiam
mi orra bukva is kapálunk
csak ne legyen csak ne legyen
igen nagy terhedre halálunk

A keserű versek megszorodtak a *Míntha rögtön meghalnék* című kötetben: „sok a gond az én szívemnek / akárhogy is szívelnek”. Az egyéni gondok részint megoldódnak, valami belső gond mégis megmarad: „kisimul minden dolgom — marconább csak az arcom”: „nem végzem igaz dolgomat / hol szívem téríti el létem / hol meg agyam egy-egy gondolat” (*Úgy eldurvul*). Naponta megküzd küldetésstudatáért: „hitem ponttól pontig bukdácsol: /magamnak szántam minden kínom / — örökké csak verseim írom”. Összegezően szól küldetésstudatáról:

Pilátus vagyok
s Krisztus is
percekre feszít vak ítélet
ne is legyen feltámadás
de amit élünk: legyen élet
golgoták a domboldalak
gondjaim már feszületek
mosom kezem Bódvánk vizében
utána felfeszülhetek

Az idő múlása érződik az egyéni létszférában:

Mögöttem
meghajlott a nyár
előttem szétterült az ősz
...s mögém szobrot félelmem állít.

Művészi valósága a természetből, az ösztönző népköltészeti hagyományokból, a történelem és a népi kultúra vitális örökségéből áll össze egységes egészzé. Tudatába szinte betör a látvány: a hegyek karéja, a Bódva folyó, a Rakaca-tó. A látványból látomás lesz — „agyamba magam ömleszték látomást” — írja. A valóság lényegi ismérveit őrző művészi látomásban felragyog a táj, ünneptartalmat kap a folyó, a tó és felmagasodnak a csereháti „hegyek”. A látomás milyensége, minősége adja a művészi értéket. Az emberarcú, az emberiesíthető érdekli a tájból, a történelemből, a művészetekből is. Ott hívta elő a hely szellemét, ahol „A hegyek egy darab eget / emelnek a válluk felett / Ez az én hazám világom / mint egy óriási lábnyom”.

Nézőpontjának tengelye: Perkupa-Szendrő vonalában és magasában húzódik. A valóság költészete ez: rakéták nem szállnak fel e tájról, „ha az ablakon kitekintek / egy angyalszárny sem csapkod itt / éjfél tájt bányászok szállnak / buszra: vízi ördögeit a bányába a munkásjárat” (**Talán az Isten**). Sejtjeiben hordja, őrzi e tájnak „regés emlékeit”, fürkészi az egyéni és közösségi történelem tanulságait:

mért alakultak így a dolgok
mért volt eddig történelem
és abban is ugyan miért volt
minden ami történt velem...

Költészete nem szűkül a falusi értelmiség élményvilágára. Sokkal mélyebb és szélesebb az ő forrásvidéke, mintsem egyetlen társadalmi rétegre korlátozható lenne. Ismeri a tájformálta arcokat és a tájformáló kezeket, az emberi sorsokat. Fürkészi, alakul-e új közösség, támad-e embereket összetartó új kohéziós erő. Küldetését a használni akarásban jelöli meg: „azért jöttem a világra / hogy a világ hasznom lássa”. Méltó dolgot kér erőnknek: „dúsabb vért sorsunk erejének”. Dalolni, gondolkodni felnőtt fejjel akar a haza „igaz igazáról”. Legfőbb parancsa a helytállás, a valóságvállalás: „cállal és céltalan / s egyenként a tág mezőt bejárva / tesszük dolgunk: hisszük; értelme van”.

V.

Az ötvenéves költőnek két válogatott verseskötete is megjelent: **Színvallok a szelekkel** (Miskolc, 1983), **Nehéz a szó** (Bp., Magvető, 1984).

Közel egy évtized múltával jelentkezett új kötettel: **Világ menj világgá** (Miskolc, Felsőmagyarország Kiadó, 1992).

Öt ciklusra tagolódik a verseskönyv, élén az **Élek** című vers áll, amely a létezés elemi csodáját, örömét rögzíti. A nyitóciklus szerelmes versek foglalata: az „éghetetlen szeretlek téged” verses vallomásfüzére. Legszebben a **Kedves** című vers ünnepli a „termő ékes ág”, a nőiség-asszonyiség szépségét, jóságát.

Cikluscímadó a **Szívvel és ésszel**, amelyben a gyermekeinek üzen, akik sorban követték szüleiket a tanári katedrán: „Szívvel és ésszel / tömörebb tervvel s bátrabb nekiszánással /.../ együtt az é r t e l m e s világgal / és szíves-eszes látomással / elértek jövőtöket”.

Ítéletet mond a letűnt időszakról: „nem eszme vezet csak szavak”, „erőltetett igaza / pár felkent szavú lelketlennek”, „csak ház épül és nem haza”.

Felnyúlok című versének cikluscímadó kérdése: **Kéklík-e remény.** A magány övezeteit áttörve szeretné megtudni: „megpróbálom újra a szárnyam: / tolla-e vagy csontja törött”.

Mélységesen csalódott, keserű vallomások foglalata az **Eltért az út** ciklus. A címadó vers záradéka önmagáért beszél: „elromlott minden: tébolyultan / kavarognak gondok, hitek / szívemből rekedt ének tör fel / - én csak verseimnek hiszek”.

Az **OLYAN FEHÉR LETT A VILÁG** záróciklus **Óriási ágyon** című versében a természet szeretetét is enyhíti az elmúlást:

„s lassacskán e színes világból szememben
csak árnyék marad
míg ülök ez örök útszélien tücsök- béka- s lélekenében
jó éreznem hogy majd e sokszínű világba olvadok.”

Egyes kutatók szerint Őrs vezér szalonnai ága települt meg ezen a tájon a honfoglaláskor. Az Árpád-kori emlékek mutatják, itt is épült a múlt időben maradandó. A templom a falu ékessége, idegenforgalmi látványosság. Erdélyi színeket idéz az arányos templomépület és a különálló harangtorony szépsége, tájhoz illő, pompás elhelyezkedése a hegyek karéjában. A múlt üzenete a jelenkori építészeti egyhangúságban. Róla szól egyik verse:

Német tatár
török felett
örizgettél magyar eget...
.....
csöpp példája kicsiny hazámnak
mindig mosolygok mikor látlak
folyton újulsz miként országom
- „Erős várunk” - fakad a számon

A szülőtáj történelmi múltja inspirálja a költőt. A régmúlt sorsalakulásának döntő mozanata derül ki a szelíden érdeklődő, félszeg beköszöntőből: „Bocsánat, ha zavarok. Itt laknak az avarok ?”

Teljesebb formulában a történeti vonatkozást így érzékelteti: „Honfoglalás. Dráma egy felvonásban. Árpád: Bocsánat, ha zavarok. Itt laknak az avarok?”

Nem a bukolika tája ez, hanem az egykori kuruc bujdosók télbe-szélbe didergető világa. Kuruckori vonzalmakat példáz az **ÉN Igaz Fejedelem**. Rákóczi hamvai a közeli kassai dómban nyugszanak. A fejedelem legendás földjén mondák, utak, fák, források őrzik emlékét, de méltón megőrizni csak az emberi agy és szív együttesen képes. A versben a kuruckor tanulsága a jelenre üt: „túlon-túl biztos lelkünk / - feltörni vagy letörni”. A zárórész a jövő hitét szólaltatja meg: „bár dolgunkban elvérünk / hullámán a reménynek / feljő gyönyörűbb népünk”.

VI.

Kötetről kötetre keményedik Kalász költői hangja, és látásmódja illúziótlanná válik. Kiteljesedik képalkotó tehetsége, intenzív versformáló ereje. Kötetei, ciklusai nemcsak tematikusan, de a látásmódot tekintve is szerves egészet alkotnak. Nem zenekari zengés, nem asszociációs zuhatag, hanem a szólóhangszer magánritmusa jellemzi líráját. Egyéni, eredeti hangon, **unisono** énekel a kortárs magyar líra sokszínű kórusában. Nem kísérletezett lótusszal, pálmával a „kies Bódva-völgyben”, ahol gyönyörűszép napraforgók nyílnak, borókabokrok virulnak.

Líráját az arányos versszerkezet, a rövidség, az egyszerűség, az áttekinthetőség jellemzi. Hü maradt alaplíműfajához, a dalformához. Nem idill nála a harmónia, csak vágy, kiküzdött eredmény a dalszerű remekekben is: a belső magatartás és az érzéki megjelenítés önmagában nyugvó összhangja. Dalainak esztétikai minősége nem érzékies, inkább bensőséges. De tud derűs, könnyed, sőt fanyar és borús is lenni. Kísérletezik a diszharmónikus, a groteszk és a komikus változataival. Művészi-
leg szinte tökéletes verseinek őszinteségében az alkotás igazsága érződik. (**Mintha rögtön, Pilátus vagyok, Ne kötözz, és legteljesebben a Nem tudsz címűben.**) Mondanivalója mögött a maga teljességében áll helyt. Ismeri ugyan a szerepjátszás lehetőségeit, mégis jobban vonzzák az őszinteség, az átélés mélységfokozatai.

A művészi helytállás nála hűségként jelentkezik. Morális felelősség köti korához, társadalmához, szülőföldjéhez és népéhez. Ismeri a maga világát, kutatja a sorsalakítás esélyeit. Nem utánoz, senkit nem követ. Ha a költő személyiségéhez viszonyítjuk a verseit, a hűség, az őszinteség és eredetiség esztétikai minőségeit állapíthatjuk meg. Ténybeli hitelesség, lényegszerűség, mély őszinteség jellemzi líráját. Ebből adódik művészi valóságérzékelése, erőteljes, gyönyörködtető funkciója. A lényegszerűség a belső igazságból, emberi jelentőségből születik.

Lírájában életerő, a természet bősége és szépsége nyilvánul meg. Bensőség-értékét az erkölcsi eszmék, a közösségi érzések adják, amelyekre igen kényes és fogékony: „Áhítat kéne gyermeki csodálkozás / havakkal hulló / kék látomás”. A gondolati elmélyülés sem hiányzik jelentősebb verseiből, amint az egységes átfomáltság és a művészi távlat is éppen ezekben a legteljesebb és legtökéletesebb.

Tudatosan szűkíti horizontját, hogy a láthatárig biztosabban vehesse hatalmába a maga régióját: „nem érdekel a Végtelen !/.../ a Madár izgat nem a Hold!” A reménnyel együtt él benne a kétely, a félelem. Az álomszövő éj múltával csak a kakasok kiabálják: **HOL A JÖVŐ HOL A JÖVŐ ?** Folytatólagos válaszkeresés ez a korábban kötetcímben tudatosított problémára: **HOL VAGY JÖVENDŐ ?** Önmagára vonatkoztatva jelöli meg a válaszlehetőséget: „Mintha rögtön meghalnék / úgy kellene élnem / születéstől halálig / tartó emberségben”.

Az ismétlés, a meghökkentő ellentétezés, az alliteráció gazdagsága és változatossága hatásos versépítő eszköz: „hogy’ vonhatnám le fel sem vont vitorlám” (**Elnézem Berzsenyi**). A kettőspont és a felkiáltójel vált leggyakoribb írásjelévé. Kedveli az egyéni formákat. Leleményes szóalkotó és ritmusteremtő. A sejtetés, elhagyás-elhallgatás eszközével, a kérdőjeles formával is mind gyakrabban él. A szíve szerinti költőelőd, Jeszenyin előtt önjellemzően tiszteleg a **Vad kék lovak** című versben, gazdagítva a magyar líra kivételesen szép és karakteres Jeszenyin-képét.

A jeszenyini haláltudat kegyetlen tudást sejtet: a világ nélkülünk is létezni fog:

vad kék lovak vágtatnak át az égen
irgalmatlan-időtlen állatok
csak én tűnök el s mindenek megmaradnak ?
lendül a szél a felhők ostora
vad kék lovak vágtáznak át az égen
s én nem leszek ?
-- nem is voltam soha ?

Jellemző költészetére a tudatos és feszes szerkesztésmód, a versalak szigorú zártsága. A versforma sajátos világképet, gondolkodásmódot tükröz és hitelesít a Kalász-versben.

A rövid, egy képből kibontott és végigvezetett vers a költői eszményképe. Finom ívű, egy tömbből alkotott versei a szükséztől rövidék és tömörek. Célja a gondolathoz igazított versforma, a kifejezés egyéni, markáns pontossága. A narratív elem néha háttérbe szorítja a kifejező funkciót. Tiszta költői látás, világos nyelvi formálás jellemzi. Sajátos, üde hangja és színváltozatossága gyönyörködteti az olvasót. Csak lát-szatra statikus és idilli, valójában belső feszültségekkel terhes ez a versvilág.

Felerősödött a "kalevalai" hang, képvilág, szókincs és ritmus. Nemcsak a dalforma, a szabadvers is Kalász benső lényéből fakad. Költészeté panasz helyett gondot tudatosít, helyhez illő, eszényeinkhez méltó gondolat és feladatokat.

Az első sorba beolvasztott címek a versegészt formai szempontból is egységesítő megoldást mutatnak. Versindításai erőteljesek, hangsúlyosak. Invenciózus szóalkotó leleményessége, ritmusteremtő képessége egyéni formákat hozott létre. Általában elhagyja a központozást, nem szívesen használ nagybetűt. A mondathatárokat, az írásjeleket mégis érzi az olvasó a tiszta belső tagolás, a gondolati s képi kifejezés révén. Tudatosodott az ismétlések, az alliterációk versformáló hatása. Termékeny versépítő elemmé vált a meghökkentő ellentétezés. Mind gyakrabban él az elhallgatás-kihagyás módszerével. Újraképez szavakat (csörrög, estvéllik). Hangutánzó képességének bizonyítéka: „Csörlő szarka csörr, csörr, csörr / Kári varjú kár kár”. Mértéktartóan él a tájnyelvi kifejezésekkel, a helyi színezet költészetében nem válik provinciálissá. Feszes

szekesztésmód eredménye a kivételes zártság a versalakban és az a jellegzetes egység, amely nem egyneműséget, hanem sajátos organikusságot jelent. Versmodora, stílusa egyéni, máséval össze nem téveszthető. A gondolathoz igazodó egyszerű formát kedveli, a kifejezés markáns pontosságára törekszik.

Bár napjainkban sok költő és kritikus korszerűtlennek ítéli a dalformát, Kalász László mégis kitart kedvelt műfaja mellett. Halk, csendes szavú dalaiban, verses üzeneteiben az élőbeszéd közvetlenségével tud szólni. Sorai karcsú, változékony rendben futnak, elegáns egyszerűségbe öltözik verse. Intuitív költői világot teremt. A spontaneitásból fakadnak erényei és a károsító veszélylehetőségek is. A szemérmes, póztalan, tiszta egyszerűség a képalkotásban is kimutatható. Képi világában népmesei ízek és szürrealista vonások keverednek. Képzékenysége magas fokú. A táj sugallja legszebb gondolatait és sugaras fényű, tündérkedésre ingerlő képeit. Még a rövid, dalszerű versek is gazdagok napfényben, természeteti színekben.

Néha negatív eljárást alkalmaz, letűnt szépségben mutatja fel a romlást, vádoló szavakba rejti a reményt. Játékos kedve is gondná változik: „örömöm köből tulipán / illata nincs csak neheze”. Képteremtő fantáziája a tündériből, a fenylőből hirtelen vált tragikusra. Költői nyelve és látásmódja rendszerint a természetközelség által marad dinamikus. Jellemző rá a sajátos szófüzés, az erőteljes dallam, a villódzó természeteti színskála, az érzelmességtől mentes természetlátás. A természetélmény intenzitása fokozódik költői fejlődése során. Nem pasztelles tunyaság az, hanem üdeség és hangszínváltozatosság.

Lírájában „könnyek szemerkélnek”, „a hold elszegődött: egy fának gyümölcse lett”. Képre és zenére érzékeny költészet ez. Nem véletlenül fedezik fel újra és újra zeneszerzők (Dinnyés József, a Kaláka együttes, Cseh Tamás) és zenekedvelő fiatalok. Képi telitalalat: „a pardon röpke mosoly csak”. A költő tekintetének „sugara megfagyott népdalok / virágminták / és kacskaringós / hímezett madarak”. Lírai mitológiát épít. A mindennapok csodái igéző varázslattal áradnak versebe: a Nyugat ott van, ahol „Napnak dunyhát tereget éjszakára / a hegyháton szénát szárítgató ángyom”, A Dél pedig ott, ahol „a bátyám inget izzaszt hajlő hátán”. Kép és élmény bensőségesen kapcsolódik össze. Legjobb versei bizonyítják, hogy jelentéstágító asszociációi nem szűkek, nem ösztövérek:

„Tarolt ágakon / tébolyok: / gyümölcsseimet hova tettem !” Egy másik példa: „céljaimban nincs irány / csak a véges vége”. Legjobb verseiben a gondolati elem sem marad el a képi megformálás mögött.

Groteszk indíttatású verseit néhány kritikus kevésbé sikeresnek tartja. Szerintünk az ironikus, gúnyoros hangneműek, különösen pedig a poénra kihegyezettek ritkán hoznak igazi nyereséget a Kalász-lírában. Van olyan vélemény is, amely szerint, ha nem is a humor, de a mélyebb, intellektuális humor idegen költői alkatától. A vita aligha zárható le kétely nélkül, ellenpéldákat azonban lehet védelemként felhozni.

A „Mit tehet a költő ?” kérdés az *ars poetica* jelenkori lehetőségeit fürkészi. Kalász László ismeri Nagy László figyelmeztetését: „A legnagyobb szerűbb vers is, ha nincs közönsége, csupán félszárnyú madár: nem teljesítheti küldetését.” Kalász közös feladatnak tudja a természet iránti szeretet megtartását, a szülőföldről ragaszkodás erősítését, a közéleti-politikai érdeklődés fokozását. Azok ellen emel szót, akik serények a „közös gondot” letörölni. Óvakodik az *ars poeticától*, mert egyetlen vers nem helyettesítheti egész költészetének szemléletét, költői, eszmei állásfoglalását. Célja, hogy mennél jobban megértse a népdalt, a népmesét, a népköltészet absztrakcióit. Azt vallja, hogy a költőnek és a versnek ma is van missziója. Kell, hogy a versek segítő tettekké váljanak, segítsenek megszüntetni a „meggémbereedett szederjes világ” közönyét.

Ha egyetlen verssel nem is lehet érzékeltetni egy életművet, mégis vannak versei, amelyek *ars poetica* jellegűek. Ilyen a **Szűrt vallok a szelekkel** című nagy szintézisverse, költészetének egyfajta művészi foglalata. Ide sorolható a **Végtelen rét havában**, és részint a **Távol a sík mezőn** kezdetű is, amelyekben a hivatás és küldetés esélyei fogalmazódnak meg. A költői önmeghatározás elől sem térhet ki, nehéz feladatának illúziótlanul próbál eleget tenni: „Mételyezve féligtudással / s híjával erős akarattal / se isten se ördög nem voltam / s a kettő sem — hát nem is ember / beoltva szenvedéllyel vággyal / s híjával igaz szerelemnek / se ember se állat nem voltam / s a kettő sem — hát mi ugyan ?”

A vers akkor közösségi erejű, ha nemcsak az egyéni sorsnak, hanem a világnak is sorsszerű megéléséből fakad. Nem öncélúan szállt fel a fohász a Bódva partján, a dombnyi hegyek közt: „hadd nőjek e kisdud magason / azzá én is: mi lehetek”. Legfőbb vágya, hogy teljesüljön a remény: „Csak lennénk végül boldogak”, hogy „a jövődő közös hívásunkra visszafeleljen, hogy mezőnkön bogáncs ne teremjen, kohónkból salak ne hullongjon, hogy színt vallhassak a szelekkel.”

Cs. Varga István

KALÁSZ LÁSZLÓ

ÖNÁLLÓ KÖTETEK

Szánj meg idő.

(Versek) Bp. Magvető. 1967. 117.p.

Parttól partig.

(Versek) Bp. Magvető. 1970. 94.p.

Hol vagy jövőd?

(Versek) Bp. Magvető. 1973. 102.p.

Ne dűts ki szél.

(Versek) Bp. Magvető. 1975. 86.p.

Mintha rögtön meghalnék.

(Versek) Bp. Magvető. 1983. 75.p.

Színt vallok a szelekkel.

(Versválogatás) Miskolc. B-A-Z.Megyei Tanács. 1983. 96.p.

Nehéz a szó.

(Válogatott versek) Bp. Magvető. 1984. 185.p.

Világ menj világgá.

(Versek). Miskolc. Felsőmagyarországi Kiadó. 1992. 119.p.

ÚJSÁGCIKKEI

KALÁSZ László

-- válasza = Napjaink. 1968.évf. 10.sz. 1 kép.

Kabdebó Lóránt: Arcképek, vallomások c. cikkével kapcsolatban, költészetéről.

KALÁSZ László

Önmagáról = Tiszatáj. 1969.évf. 10.sz. 1 első fül. Fotó.

KALÁSZ László

Min dolgoznak a magyar írók? = Új Írás. 1972. 12.sz. 135.p.

KALÁSZ László

A tűz szerelmesei. = Napjaink. 1973. 4.sz. 3.p.

Novoszibirszki útjáról.

KALÁSZ László

Levél a főszerkesztőhöz: Az É-Mo. postaládájából

= É-Mo. 41. évf. 232.sz. 1985. okt. 3. 5. p.

K. L. a szépségkirálynő választás időpontját kifogásolja.

VERSEI

1953-tól számos irodalmi folyóiratban, antológiában, napilapban jelentek meg.

KRITIKÁK, RÓLA SZÓLÓ IRODALOM

1961

1. FÁBIÁN Pál

Visszhang. Kalászcseplés. = ÉI. 1961. 5. évf. 14.sz. 2.p.

2. KARDOS Pál

Visszhang. Kalászcseplés. = ÉI. 1961. 5. évf. 14.sz. 2.p.

1963

3. BARANYI Imre

Bemutatjuk fiatal munkatársainkat. = Alföld. 1963. 11.sz. 96.p.

4. BARANYI Imre

Hol tartanak? Helyzetkép az Alföldben indult fiatal lírikusokról.
= Alföld. 1963. 5.sz. 49-51.p.

1964

5. KABDEBÓ Lóránt

A kallódó ember. Néhány szó Kalász Lászlóról.
= Napjaink. 1964. 8.sz. 10.p.

6. SZÉKELYHIDI Ágoston

Új költők. Kalász László. = Tiszatáj. 1964. 6.sz. 12.p.

1965

7. BENEDEK Miklós

Bódva-völgyi nevelők pihenője. Verseket ír és festeget.
= Észak-Magyarország. 1965. 172.sz. 4.p.
Kalász László

1966

8. JUHÁSZ Béla
Kalász László. = Alföld. 1966. 3.sz. Borítólap. Portré.
9. PÁRKÁNY László
Az első fecske. Készül a Napjaink antológiája.
= Észak-Magyarország. 1966. 254.sz. 4.p.
A tervezett antológiában Kalász László is szerepel.
10. SERFŐZŐ Simon
Kalász Lászlóról. = Napjaink. 1966. 5. évf. 8.sz. 8.p.

1967

11. ANTAL Álmos
Kalász László. A költő verseinek és a róla írt kritikáknak bibliográfiája. Miskolc, II. R. F. Megyei Könyvtár 1967. 15.p.
Bibliográfiai füzetek, 5.
12. KABDEBÓ Lóránt
Fiatal költők. = Napjaink. 1967. 6.sz. 6.p.
13. SERFŐZŐ Simon
Kalász Lászlóról. = Antal Álmos: Kalász László. (Kisbibliográfia.)
Miskolc. 1967, II. Rákóczi Ferenc Könyvtár. 3.p.

1968

14. BATA Imre
Kalász László: Szánj meg idő. (Ismertetés.) = Uj Írás.
1968. 2.sz. 122-123.p.
15. BENEDEK Miklós
Ujabb három bibliográfiai füzet.
= Észak-Magyarország. 1968. 22.sz. 2.p.
Antal Álmos: Kalász László c. kisbibliográfiája.

16. BÖSZÖRMÉNYI NAGY Ernő
Kalász László: Szánj meg idő. (Ismertetés.) = Napjaink.
1968. 2.sz. 11.p.
17. GERENCSÉR Miklós
Tanító és költő. = Népszabadság. 1968. 4.sz. 6.p.
Kalász László.
18. JUHÁSZ Béla
Kalász László: Szánj meg idő. (Ismertetés.)
= Alföld. 1968. 3.sz. 74-75.p.
19. KABDEBÓ Lóránt
Arcképek vallomások. = Napjaink. 1968. 10.sz. 6.p.
Kalász Lászlóról.
20. KISS Ferenc
Kalász László: Szánj meg idő. (Ismertetés.) = Kortárs.
1968. 6.sz. 990-991.p.
21. KISS Ferenc
Kalász László verséről. = Napjaink. 1968. 10.sz. 7.p.
22. LŐKÖS István
Kalász László: Szánj meg idő = Népujság (Eger) 1968. márc. . 31.
23. MARAFKÓ László
Kalász László: Szánj meg idő. (Ismertetés.) = Jelenkor.
1968. 4.sz. 370-372.p.
24. MÁTÉ Iván
Kalász Lászlóval Tardon. = Észak-Magyarország.
1968. 128.sz. 4.p.
25. MERKOVSKY Erzsébet
A költészet számai 1968-ban. = ÉI. 1969. 15.sz. 4.p.
Kalász László harminc verset írt.

26. PÁRKÁNY László

Szánj meg idő. Kalász László verseskötete.
= Észak-Magyarország. 1968. 11.sz. 4.p.

27. SZÉKELYHIDI Ágoston

Kalász László: Szánj meg idő. (Ismertetés.) = Tiszatáj.
1968. 7.sz. 672-673.p.

1970

28. BUZAFALVI Győző

Kalász László: Parttól partig c. verseskötetéről.
= Déli Hírlap. 1970. ápr. 18.

29. FÁBLÁN László

Második kötet. = ÉI. 1970. 14. évf. 19.sz. 10.p.
Kalász László: Parttól partig c. kötetéről.

30. GÖRÖMBEI András

Kalász László: Parttól partig. = Hajdú B. Napló.
1970. máj.31. 11.p.

31. HORPÁCSI Sándor

Kalász László: Parttól partig. = Tiszatáj. 1970. 10.sz. 979-980.p.

32. LŐKÖS István

Kalász László: Parttól partig = Népújság. 1970. május 1.

33. PAPP Lajos

Képek és költészet. Kalász László: Parttól partig.
= Észak-Magyarország. 1970. 26. évf. 108.sz. 4.p.

1971

34. POMOGÁTS Béla

Kalász László: Parttól partig. (Ismertetés.) = Alföld.
1970. 21. évf. 10.sz. 75.p.

35. PRISKA Tibor

Élő napjaink. = Észak-Magyarország. 1971. 276.sz. 4.p.
Kalász Lászlóról is.

1973

36. DEMÉNY Ottó

Kalász László: Hol vagy jövődő? (Ismertetés.) = Magyar Hírlap.
1973. 6. évf. 220.sz. 4.p.

37. GYARMATI Béla

Követni a világ dolgait. Vendégségben Kalász Lászlóéknál.
= Észak-Magyarország. 1973.

38. KABDEBÓ Lóránt

Köznapokban. Kalász Lászlóról. = ÉI: 1973. 17. évf. 46.sz. 11.p.
K. L. harmadik, Hol vagy jövődő c. kötetéről.

39. Hol vagy jövődő? Kalász László új kötete. = Népijság.

1973. febr. 25.sz.

40. MOLNÁR Imre - ZIMONYI Zoltán

Kettős tükör. Kalász László: Hol vagy jövődő? = Napjaink.
1973. 12.évf. 3.sz. 10.p.

41. NAGY Ibolya, CS.

Kalász László: Hol vagy jövődő? Ismertetés. = Alföld.
1973. 24. évf. 9.sz. 72-73.p.

42. PAPP Lajos

Hol vagy jövődő? Kalász László új verseskötetéről = Észak-Ma-
gyarország. 1973. 29.évf. 35.sz. 4.p.

A vendég, s a vendéglátás. Kalász László szerzői estje a Kazinczy-
klubban. = Észak-Magyarország. 1973. 29. évf. 44.sz. 4.p.

43. Radnóti-díj 1973. = Napjaink. 1973. 12. évf. 12.sz. 2.p.
Kalász László, Lőkös István.
44. RAFFAI Sarolta
Szalonna-falván. (Vers.) = Napjaink. 1973. 11.sz. 5.p.
= Az ének megmarad. Hetek. Miskolc, BAZ. m. Tan.,
1985.p. 189-190.
45. ZIMONYI Zoltán
Kalász László. = Borsodi Könyvtáros. 1973. 2.sz. 12-13.p. 1 kép.
46. ZUPKÓ Béla
Kalász László Mezőkövesden. = Borsodi Könyvtáros.
1973. 4.sz. 25-36.p.

1974.

47. HALÁSZ Géza Ferenc
Az első kötetek után. = Forrás. 1974. 6. évf. 1.sz. 93-94.p.
Kalász Lászlóról.

1975.

48. ÁGH István
Heteknek nevezettünk a ... = Új Írás. 1975. 7.sz. 112-114.p.
Kalász Lászlóról.
49. AKÁCSZ István
Kalász Lászlóról elfogultan. = Déli Hírlap. 1975. 263.sz. 2.p.
50. ANTAL Magda
Kemények-e a kőbordák? Apró hegyek között Kalásznéknál.
= Déli Hírlap. 1975. június 17.
51. APÁTI Miklós
Kalász László: Ne düts ki szél. = Magyar Nemzet.
1975. 31. évf. 103.sz. 13.p.

52. Átadták a Városi Tanács díjait. = Déli Hírlap. 1975. 286.sz. 1.p.
Miskolc Városi Tanácsa Irodalmi Díját Kalász László kapta
1975-ben.
53. CSUTORÁS Annamária
Az ember mindig szembenéz önmagával. = Észak-Magyarország.
1975. ápr. 13. 31. évf. 86.sz. 4.p.
Kalász László.
54. CZÉRE Béla - VASY Géza
Egy költői arc - két tükörben. = Forrás. 1975. 7. évf. 10.sz. 90-91.p.
Kalász László.
55. DEMÉNY Ottó
Kalász László: Ne dűts ki szél. = Magyar Hírlap. 1975. 8. évf. 53.sz.
4.p.
56. Díjak - kitüntetések 1975. József Attila-díj.
= Déli Hírlap. 1975. 286.sz. 1.p.
= ÉI. 1975. 19. évf. 14.sz. 2.p.
= Észak-Magyarország. 1975. 286. 2.p.
= Magyar Hírlap. 1975. ápr.3.sz. 5.p.
= Magyar Nemzet. 1975. ápr.3. 5.p.
= Népszava. 1975. 286.sz. 1.p.
57. DOBOG Béla
Szél ne dűtse ki ! Még egyszer Kalász László költészetéről.
= Napjaink. 1975. 14. évf. 8.sz. 11.p.
Ismertetés a negyedik verseskötetről.
58. FECSKE Csaba
Túl az Óperencián. Kalász Lászlónak. (Vers.)
= Észak-Magyarország. 1975. máj. 11. 31. évf. 109.sz. 6.p.
59. HORPÁCSI Sándor
Szalonnáról is látható a világ. = Déli Hírlap. 1975. 88.sz. 2.p.
Kalász László.
60. Írószemmel Szibériában. = Déli Hírlap. 1975. 219.sz. 2.p.
Kalász László Szovjetunió-beli útjáról.

61. KABDEBŐ Lóránt - KUN András
Kettős tükör. Kalász László: Ne düts ki szél. = Napjaink.
1975. 14. évf. 5.sz. 9.p.
Ismertetés a negyedik verseskötetről.
62. KINDRUSZ Erzsébet, B.
Ne düts ki szél. = HB. Napló. 1975. febr. 19.sz.
Kalász László verseskötetéről.
63. KISS Valéria, G.
Kalász László: Ne düts ki szél! = Alföld.
1975. 26. évf. 7.sz. 80-81.p.
Ismertetés a negyedik kötetéről.
64. LÖKÖS István
Ne düts ki szél. Kalász László új verseskönyve. = Népújtság.
1975. márc. 30.
65. PAPP Lajos
Menni nehéz. Ceruzasorok Kalász László negyedik verseskönyvé-
hez. = Észak-Magyarország. 1975. febr. 2. 31. évf. 28.sz. 4.p.
66. TÓTH Lajos, B.
Táj költővel. mögötte hegyek = Borsodi Könyvtáros. 14. évf.
1975. 2.sz. p. 5-8.
Fényképes ismertetés Kalász László költőről és műveiről.
67. ZIMONYI Zoltán
"A törékeny mindenség ér-futásai". = Tiszatáj.
1975. 29. évf. 5.sz. 66-71.p.
Kalász László költészetéről.
- 1976
68. VARGA István, CS.
Kalász László: Ne düts ki szél. (Ismertetés.) = Hevesi Szemle.
1976. 1.sz. 61.p.

69. VARJAS Endre

Mit csinál a költő? = ÉI. 1976. 20. évf. 28.sz. 11.p.
Kalász László.

1977

70. REMÉNYI József Tamás - TARJÁN Tamás

Kalász László: József Attila. (Paródia.)
= Látóhatár. 1977. márc. 112.p.
= Napjaink. 1977. 1.sz. 9.p.

71. SZÉLES Klára

Kalász László: Ne düts ki szél. = Kortárs.
1977. 21. évf. 3.sz. 495-496.p.

72. TÓBIÁS Áron

Költő falun. = Szabad Föld. 1977. 17.sz. 14.p.
Kalász László Szalonnán.

73. VARGA István, CS.

"Szint vallok a szelekkel" = Alföld. 1977. 28. évf. 4.sz. 62-66.p.
Kalász László költészetéről.

1979

74. TARJÁN Tamás - REMÉNYI József Tamás

Forrázó. (Paródiák Raffai Sarolta prózájáról, Kalász László
verseiről, Serfőző Simon riportjairól.)
= Forrás. 1979. 2.sz. 40-42.p.

1980

75. HORPÁCSI Sándor

A rádióban hallottuk. Kalász László. = Déli Hírlap.
1980. 165.sz. 2.p.

1981

76. (BENEDEK Miklós)

Nyári találkozás: Az ötödik kötet előtt = Észak-Magyarország.
37.évf. 1981. júl.24. 172.sz. 4.p.

Fényképes riport Kalász Lászlóval.

77. NAGY Sándorné

Kalász László személyi bibliográfiája. Szakdolgozat. Miskolc,
1981. 58.p. ill.

78. UDVARDI József

A hangulat nem fogott meg... = Észak-Magyarország.

37.évf. 96.sz. 1981. ápr. 26. 1.5.p.

Fényképes cikk Szalonnáról, Kalász László költőről.

79. UDVARDI József

Portréfilm Kalász Lászlóról. Forgatás Szalonnán

= Észak-Magyarország. 37.évf. 74.sz. 1981. márc. 28. 4.p.

Televíziós portréfilmet készítenek a megyénkben élő pedagógus
költőről.

1983

80. FARKAS László

Örökké csak verseit írja. Kalász László: Mintha rögtön meghalnék
= Új Írás. 23.évf. 1983. 12.sz. 105.p.

81. FODOR András

Kalász László köszöntése = Napjaink. 22.évf. 4.sz. 1983. 32.p.

82. HORPÁCSI Sándor

Kalász László: Színt vallok a szelekkel = Borsodi Szemle.

28.évf. 3.sz. 1983. 94-95.p.

Kalász László ötödik verseskötete.

83. HORPÁCSI Sándor
 Mintha rögtön meghalnék = Déli Hírlap. 15.évf. 86.sz.
 1983. ápr. 12. 2.p.
 Kalász László kötetének ismertetése.
84. HORPÁCSI Sándor
 Szalonna fogalommá vált... Kalász László ötvenéves.
 = Déli Hírlap. 15.évf. 29.sz. 1983. febr.3. 2.p.
 1 fotó.
85. Kalász László 50 éves = Borsodi Bányász. 26.évf. 9.sz.
 1983. márc.3. 1.p.
 Fényképes híradás a megyei könyvtárban rendezett születésnap
 ünnepségről.
86. KISS Gyula
 Kalász László - hogy ötvenéves lett = Palócföld.
 1983. 4.sz. 46-47.p.
87. Koszorú a költőnek = Déli Hírlap. 15.évf. 86.sz. 1983.ápr.12. 1.p.
 K.L. József Attila - díjas költőt, Szalonna szép hangú poétáját
 köszöntötték.
88. Koszorúzás és köszöntő = Déli Hírlap. 15.évf. 84.sz. 1983. ápr.9. 5.p.
 Az 50 éves K.L. köszöntése.
89. A Költészet Napján = Borsodi Vegyész. 20.évf. 15.sz.
 1983. ápr.14. 3.p.
 A költészet tisztelői megkoszorúzták József Attila lillafüredi em-
 léktábláját, majd a Palotaszállóban találkozhattak K.L. költővel.
89. NAGY Ibolya, Cs.
 Kalász László: Mintha rögtön meghalnék = Alföld. 34.évf. 7.sz.
 1983. 88-89.p.
91. PAPP Lajos
 Akit őriz a lányom. Kalász Lászlónak születésnap
 köszöntésül .
 = Észak-Magyarország. 39.évf. 31.sz. 1983. febr.5. 6.p.
 Feledy Gyula rajza.

92. SZABÓ Ágnes
Beszélgetés Kalász László és Székely Dezső költővel. (Riporter)
Szabó Ágnes. (Közread. és bevez.) Zupkó Béla
= Matyóföld. 1981. 88-92.p.
93. SZABÓ BOGÁR Imre
Szent Ferenc Szalonnán. Kalász László: Mintha rögtön meghalnék
című kötete kapcsán
= Borsodi Művelődés. 8.évf. 3.sz. 1983. 88-89.p.
94. SZÉKELYHIDI Ágoston
Szilárd álmok. Kalász László költészetéről.
= Napjaink. 22.évf. 9.sz. 1983. 32-33.p.
95. TARJÁN Tamás
Könyvszemle = Népszabadság. 1983. márc.1. 7.p.
A szemle "Két mai költő" fejezetében K.L. 50. születésnapja meg-
ünnepléséről és ötödik kötetéről ír jó méltatást, kritikát a szerző.
96. TÉNAGY József
Az ötödik kötet is kézben. Kalász-köszöntő Miskolcon.
= Észak-Magyarország. 39.évf. 45.sz. 1983. febr.23. 4.p.
97. VARGA István, Cs.
Kalász László: Mintha rögtön meghalnék = Forrás. 15.évf. 11.sz.
1983. 87-89.p.
98. VARGA István, Cs.
Kalász László: Színt vallok a szelekkel.
= Napjaink. 22.évf. 2.sz. 1983. 5-9.p.
= Könyvtári tájékoztató (Edelény) 1983. 2.sz. mell.

1984

99. FECSKE Csaba
Levél Szalonnára. Vers = Észak-Magyarország. 40.évf. 176.sz.
1984. júl.28.7.p.

100. HORPÁCSI Sándor
Kalász László: Nehéz a szó. Válogatott versek = Borsodi Szemle.
29.évf. 2.sz. 1984. 95. p.
101. KISS Ferenc
A jobbik rész szava. Kalász László válogatott versei = Napjaink.
23.évf. 9.sz. 1984. 21-23.p.
102. SIMON Zoltán
Kalász László válogatott versei = Kortárs. 28.évf. 9.sz.
1984. 1498-1499.p.

1985

103. Három költő és Magyarország = Borsodi Bányász. 28.évf. 51-52.sz.
1985. dec.19. 8.p.
Az egyik költő K.L., aki válaszol a szerkesztőségi kérdésekre.
104. HORPÁCSI Sándor
Hűség a dalhoz. Kalász László köszöntése. Eljöttek a pályatársak is.
= Déli Hírlap. 15.évf. 45.sz. 1983. febr.22. 1-2.p.
Fényképes beszámoló az 50 éves K.L. köszöntéséről.
105. JÓSZAI Zsoltné
Kalász László. (Bibliográfia) Miskolc, II.R.F.Megyei Könyvtár,
1985. 8.p.
Irodalmi arcképvázlatok, 8.p.
106. Kalász László ösztöndíja = Déli Hírlap. 17.évf. 157.sz.
1985. júl.6. 2.p.
107. Kalász László SZOT-ösztöndíjas = Borsodi Bányász. 28.évf. 31.sz.
1985. aug.1.6.p.
108. ZIMONYI Zoltán
Azonosítási kísérlet - robotkép után. Utószó a Hetek antológiához
= Tiszatáj. 1985. 39.évf. 4.sz. 94-101.p.
A Hetek irodalmi csoportról.

1987

109. A 25 éves Napjaink köszöntése = Észak-Magyarország.
43.évf. 79.sz. 1987.ápr.3. 1.p.
A lap ünnepi megemlékezése keretében adták át a Szabó Lőrinc díjat Kalász László költőnek.
110. SZEKÉR Endre
A szellem végváraiban. Cs.Varga István: Utak és távlatok.
= Napjaink. 26.évf. 9.sz. 1987. szept. 36-37.p.
Cs. Varga István Kalász Lászlót is méltató kötetéről.
111. VARGA István,Cs.
"Színt vallok a szelekkel" Kalász László költészetéről
= Cs.Varga István: Utak és távlatok. Miskolc. B.-A.-Z. M.Tcs.
1987. 14-45 p. Bibl. 43-45.p.

1992

112. ÉM-portré = Észak-Magyarország. 48. évf. 267.sz. 1992. nov.12. 3.p.
Kalász László költőt mutatja be az ÉM-portré.
113. Irodalmi délután = Észak-Magyarország. 48.évf. 272.sz.
1992. nov.18. 8.p.
A vendégek között Csorba Piroska és Kalász László.
114. KAROSI Imre
Ladik az iszapban.
= " Déli Hírlap" 24.évf. 195.sz. 1992. aug.19. 3.p.
Beszélgetés a költővel.
115. Könyvbemutató = Észak-Magyarország. 48.évf. 275.sz.
1992. nov.21. 6.p.
Kalász László: Világ menj világgá c. könyvének bemutatója lesz a
Megyei Könyvtárban nov.23-án.

116. Megemlékezés és ünnepség a megyeházán – Észak-Magyarország.
48.évf. 251.sz.1992.okt. 24. 3.p.
– Déli Hírlap. 24.évf. 248.sz. 1992. okt.26. 3.p.
Kalász László Alkotói Díjat kapott.
117. Világ menj világgá
– Észak-Magyarország. 48.évf. 237.sz. 1992. okt.7. 8.p.
Kalász László és Dinnyés József találkozó Felsőzsolca,
Miskolc iskoláiban.
118. Világ menj világgá
– Észak-Magyarország. 48.évf. 241.sz. 1992. okt.12. 8.p.
Kalász Lászlóval találkozhattak a miskolci diákok.

NÉVMUTATÓ a bibliográfiához.

	Tételszám
ÁGH István	48
ANTAL Álmos	11
ANTAL Magda	50
AKÁCZ István	49
APÁTI Miklós	51
BARANYI Imre	3,4
BATA Imre	14
BENEDEK Miklós	7,15,76
BÖSZÖRMÉNYI NAGY Ernő	16
BUZAFALVI Győző	28
CSUTORÁS Annamária	53
CZÉRE Béla	54
DEMÉNY Ottó	36,55
DOBOG Béla	57
FÁBIÁN László	29
FÁBIÁN Pál	1
FARKAS László	80
FECSCHE Csaba	58,99
FODOR András	81
GERENCSÉR Miklós	17
GÖRÖMBEI András	30
GYARMATI Béla	37
HORPÁCSI Sándor	31,59,75,82,83,84,100,104
JÓSZAI Zsoltné	105
JUHÁSZ Béla	8,18
HALÁSZ Géza Ferenc	47
KABDEBÓ Lóránt	5,12,19,38,61
KARDOS Pál	2
KAROSI Imre	114
KINDRUSZ Erzsébet,B.	62
KISS Ferenc	20,21,101

KISS Gyula	86
KISS Valéria,G	63
KUN András	61
LÓKÖS István	22,32,39,64
MARAFKÓ László	23
MÁTÉ Iván	24
MERKOVSKY Erzsébet	25
MOLNÁR Imre	40
NAGY Ibolya,Cs.	41,90
NAGY Sándorné	77
PAPP Lajos	33,42,65,91
PÁRKÁNY László	9,26
POMOGÁTS Béla	34
PRISKA Tibor	35
RAFFAI Sarolta	44
REMÉNYI József	70,74
SERFŐZŐ Simon	10,13
SIMON Zoltán	102
SZABÓ Ágnes	92
SZABÓ BOGÁR Imre	93
SZÉKEL YHIDI Ágoston	6,27,94
SZEKÉR Endre	110
SZÉLES Klára	71
TARJÁN Tamás	74,95
TÉNAGY József	96
TÓBLÁS Áron	72
TÓTH Lajos,B.	66
UDVARDY József	78,79
VARGA István,Cs.	68,73,97,98,111
VARJAS Endre	69
VASY Géza	54
ZIMONYI Zoltán	40,45,67,108
ZUPKÓ Béla	46

FECSCKE CSABA:

LEVÉL, SZALONNÁRA

(Kalász Lászlónak)

Őszhajú kamasz
ötven éves, meg egy
lelkünk kincstárában
Napóleon-aranyként fényesedj
vehessünk rajtad álmokat, jövőt
mit lángelmék szövőszéke szőtt
Légy jogos dühünk ökle, karma
ha az örök-rossz győzni akarna
fölköztünk, ne védtelen
kapálódzzon az értelem
Érlelj koponyádban - szívedben
nemes vers-aszút
ne lerészegedni! - örülni
töltsd fülünkbe a szót
az édes emberi beszédet, ahogy
a szőlősgazda tölt
elüzni felhőt, bánatot
A kín nyilával átlőtt gégével is
szeretni, sors-bírni taníts
mint az övéit - s minket is -
Babits!

*Észak-Magyarország. 40.évf. 176.sz.
1984. júl. 28. 7.p.*

TARTALOMJEGYZÉK

Feledy Gyula rajza Kalász Lászlóról	3
Buda Ferenc: Kalász Lászlónak	5
Raffai Sarolta: Szalonna - falván	7
Fecske Csaba: Túl az Óperencián	8
Cs. Varga István: „Szívvel és ésszel”	9
Kalász László	
- Önálló kötetek	29
- Ujságcikkek	30
- Kritikák, róla szóló irodalom	31
Névmutató	46
Fecske Csaba: Levél Szalonnára	48

Felgyorsult életünkben az idő egyre nagyobb szerepet játszik. Szerte-
ágazó pénzügyeinkben szükségünk van egy bankra, mely ezeket biztos kézzel
a helyes mederbe tereli.

AKIK A KÖNYV MEGJELENÉSÉT ANYAGILAG TÁMOGATTÁK

II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, Miskolc

"Alkotmány" Mg. Szövetkezet Edelény

B.-A.-Z. Megyei Moziüzemi Vállalat

BÁBOLNA Szendrői Gazdaság kft.

Bódvaszilas és vidéke ÁFÉSZ

"Bódvavölgye" Mezőgazdasági Szövetkezet, Bódvaszilas

Edelény és vidéke ÁFÉSZ

Független Kisgazdapárt Megyei Szervezete

Magyar Írók Szövetsége B-A-Z Megyei Csoportja

Mezőgazdasági Szövetkezet. Perkupa

MDF Edelény Városi Szervezete

MSZP Koordinációs Tanács, Edelény

OTP és Kereskedelmi Bank Rt. Edelény

Önkormányzati Képviselőtestület

Polgármesteri Hivatala, PERKUPA

Önkormányzati Képviselőtestület

Polgármesteri Hivatala, SZALONNA

"Szabad Föld" Mezőgazdasági és Szolgáltató

Szövetkezet, Szendrő

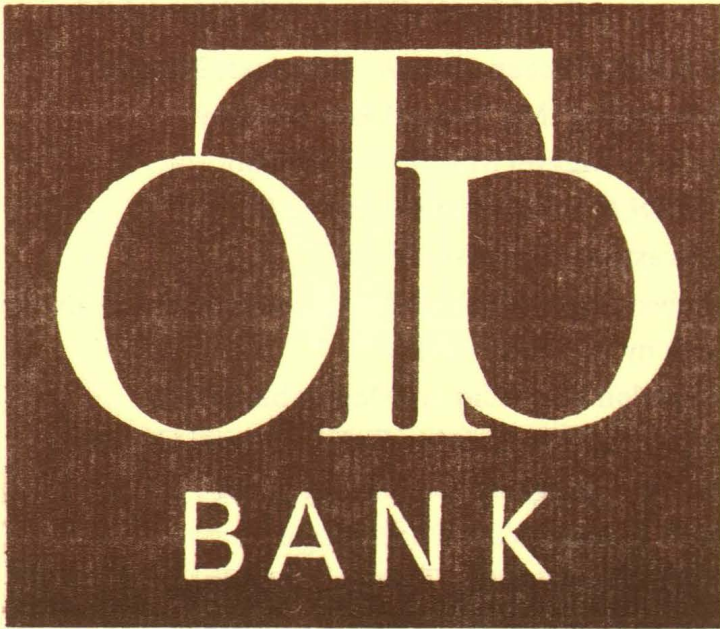
SZDSZ Edelény Városi Szervezete

Szendrő és vidéke ÁFÉSZ

Városi Önkormányzat Polgármesteri

Hivatala, EDELENY

K Ö S Z Ö N J Ü K

ISBN 963 04 2354 5

HU ISSN 0238-1842

Felelős kiadó: Lukács László

Készült: a II. R. F. Megyei Könyvtár sokszorosító
műhelyében, A/5 méretben 500 példányban.